

Inhoud

- Inleiding en bronnen (p.1)
- Centrale vraag (Wat zijn de ideologische verschillen tussen fascisme en communisme?) (p. 2, 3)
- Deelvraag 1 (Hoe is fascisme tot stand gekomen en wat houdt het in?) (p. 3, 4, 5, 6, 7)
- Deelvraag 2 (Hoe uitten het communisme en fascisme zich tijdens WO2 in Nederland?) (p. 7, 8)
- Deelvraag 3 (Wat heeft een totalitaire staat te maken met communisme en fascisme?) (p. 8, 9, 10,)
- Conclusie (Korte samenvatting en beantwoording van de CV) (p. 10, 11)

Inleiding

In deze PO zal er duidelijk gemaakt worden wat de ideologische verschillen zijn tussen fascisme en communisme. Ook zal de totalitaire staat en de Tweede Wereldoorlog geïntroduceerd worden. Mijn KA is: **Het in de praktijk brengen van de totalitaire ideologieën communisme en fascisme/nationaalsocialisme**, uit TV 9. Ik zal ook de Centrale Vraag, waarvan ik dacht dat het goed bij het onderwerp communisme/fascisme paste, beantwoorden:

- **Wat zijn de ideologische verschillen tussen fascisme en communisme?**

De Deelvragen die ik bij de CV vind passen zijn:

- **Hoe is fascisme tot stand gekomen en wat houdt het in?**
- **Hoe uitten het communisme en fascisme zich tijdens WO2 in Nederland?**
- **Wat heeft een totalitaire staat te maken met communisme en fascisme?**

Deze vragen worden in dit PO beantwoord en uitgelegd. De CV wordt in de conclusie nog een keer samengevat en kort beantwoord.

Bronnen

<https://www.verzetmuseum.org/jongeren/jarendertig/communisme>
https://maken.wikiwijs.nl/103723/Communisme_fascisme_nat_socialisme#!page-4137088
<https://historiek.net/fascisme-ontstaan-betekenis-en-kenmerken/81594/>
<https://www.scholieren.com/verslag/werkstuk-geschiedenis-overeenkomsten-en-verschillen-tussen-het-communisme-en-het-fascisme?fbclid=IwAR3tMkEmrQ08tVxIUpr1ZF2fdNt1-CFJYxd5RDBJeFaaIT0P0mCd1ADKCAY>
<http://snips.home.xs4all.nl/snips/archief/html/conspiracy/025.html> (voor de foto's)
<https://optimya-sochi-nl.webnode.nl/curcus-1/communisten/> (voor de foto's)
<https://historiek.net/totalitarisme-betekenis-en-kenmerken/89482/>
<https://historiek.net/het-nederlandse-fascisme-1923-1945/67967/>
<https://www.digibron.nl/viewer/collectie/Digibron/id/36656b7d307faa9822f5d36f458fed2e>
<https://www.tweedewereldoorlog.nl/kennis/themas/alomvattend-karakter-conflict/verzet/verzetsorganisaties/comunistisch-verzet/>

Centrale Vraag: Wat zijn de ideologische verschillen tussen fascisme en communisme?

Wat is communisme? [Wat is communisme?](#) (videolink)

Communisme is een politieke stroming, strevend naar een samenleving waarin iedereen gelijk is en waar alles wordt gedeeld met elkaar. Alle bezitten zoals bedrijven en instellingen zijn in handen van de gemeente/de staat. Alle burgers van een communistische maatschappij krijgen een even deel om te gebruiken. Zo is er geen verschil in rijkdom. Ze gebruiken dus ook in plaats van geld, goederen.

Verschillen

Uiterlijke kenmerken	Personen	Oorzaak	Middel	Land	Aanhang	Doel
• Symbool hamer en sikkel • knokploegen • militaire parades	• Karl Marx • Vladimir Lenin • Jozef Stalin • Mao Zedong	• Ellende en armoede proletariaat • Eerste wereldoorlog • Tsaristisch bewind	• Revolutie • 1 partij • Totale controle over de maatschappij	Rusland 1917-1991	• Arbeiders • Boeren	Dictatuur van het proletariaat

Uiterlijke kenmerken	Personen	Oorzaak	Middel	Land	Aanhang	Doel
• Symbool de fasces • Fascistische groet • Zwarte uniformen • Massale bijeenkomsten • Knokploegen • Militaire parades 	• Benito Mussolini • Francisco Franco	• Eerste wereld oorlog • Economische crisis • Nationalisme • Afkeer van Communisme	• Parlement • 1 partij, 1 leider • Dictatuur • Controle over de maatschappij	Italië 1922-1943	• Dwars-doorsnede bevolking	• Omverwerping liberale staat • sterk gezag/leider • Terugkeer Romeinse rijk

(Beide bronnen van maken.wikiwijs.nl)

Volgers

Het *fascisme* had voornamelijk aanhangers van de middenklasse, die bang waren voor de communisten en de conservatieven/liberalen te deftig vonden. Bovendien, veel ex-soldaten uit WO1 werden lid van de NSDAP, ze voelden zich namelijk verraden door hun eigen regering.

Het *communisme*, aan de andere kant, richt zich voornamelijk op de arbeiders.

Communisme streeft immers naar een klassenloze samenleving waar de arbeiders niet meer onderdrukt worden door kapitalisten. In Rusland, waar het communisme vooral sterk was, waren er nog maar weinig arbeiders. Maar die er waren, waren wel bijzonder toegankelijk voor radicale ideeën. Hier werden ook veel (jonge) intellectuelen communist, omdat ze zich aangetrokken voelden juist tot de wetenschappelijke kant ervan. Ook is fascisme extreem rechts en communisme extreem links. Rechts en links kregen dus ook verschillende aanhangers.

De leiding van de staat

Volgens de ideologie van het communisme zou er eigenlijk in eerste instantie al geen leider moeten zijn. Iedereen is dus gelijk, iedereen werkt samen, iedereen kan dan ook krijgen wat hij of zij nodig heeft, iedereen werkt hard voor de hele samenleving en daarom worden geen misdaden meer gepleegd en er is geen politie nodig. Als het communisme wereldwijd zou worden, zijn er nooit oorlogen meer.

Het fascisme ging juist uit van collectivisme, de groep ging altijd voor het belang van het individu. Lagere klassen moesten zonder klagen gehoorzamen aan de superieuren boven hen. Het fascisme kende 1 grote leider, enige andere partijen waren niet toegestaan.

Bezit productiemiddelen

In een communistische maatschappij komen de productiemiddelen in handen van de hele gemeenschap, geen klassen meer. Dit wordt ook wel socialisme genoemd.

Het fascisme had aan de andere kant kapitalistische bedrijfsvormen onder toezicht van de staat. Industrieën mochten winst blijven maken, maar moesten zich bij de leiding's commando's neerleggen.

Nationalisme

Het communisme kent geen nationalisme maar meer het internationalisme, het moet wereldwijd worden, als het wil werken als systeem. Enige uitingen van nationalisme worden bestraft, een volk heeft geen ruimte voor zijn eigen culturele identiteit.

Het fascisme was juist weer heel erg nationalistisch, zeer gericht op zijn eigen volk, cultuur, tradities en geschiedenis van de regio/het land. De natie stond ook boven het individu maar het werkte wel als een voordeel. Als de natie vooruit ging zou het individu ook vooruit gaan.

De positie vrouwen

In het communisme krijgt de vrouw gelijke rechten, scheiden wordt zeer makkelijk gemaakt, abortus wordt toegestaan (op verzoek van de vrouw) en er zijn kindertehuizen van de staat waar ouders hun kinderen mogen achterlaten.

In het fascisme waren de vrouwen belangrijk, ze zorgden voor kinderen, en hoe meer kinderen hoe beter, want dan zouden er later meer soldaten zijn voor het volk. Maar, ze werden ook tegelijkertijd gediscrimineerd, ze waren niet toegestaan om te werken.

Deelvraag 1: Hoe is fascisme tot stand gekomen en wat houdt het in?

Wat is fascisme? (videolink)

Politieke partij, een success?

De oorspronkelijke term 'Fascisme' komt van de politieke beweging opgezet door de Italiaanse activist en daarna ook de politicus Benito Mussolini. Op 23 maart 1919, heeft hij in Milaan de "Fasci Italiani di Combattimento" (letterlijk de 'Italiaanse strijdgroepen') gesticht. deze strijdgroepen bestonden meestal uit ex-frontsoldaten, nationalist, republikeinen en socialist. In eerste instantie mislukte het Italiaanse fascisme: bij de verkiezingen van november 1919 kreeg de partij geen voet aan de grond. Ook in Milaan, de geboortestad van het fascisme, won hij maximaal 5000 van de in totaal uitgebrachte 275.000 stemmen; net aan 1,8%.

Het begrip

Het woord fasci, meervoud van het Italiaanse woord fascio, (betekenis: bundel, groep) was eind 1800 in gebruik als term voor een politieke stroming, zowel links als rechts georiënteerd. Vanaf het begin van WO1 werd in Italië de term "fascio" gebruikt.

Voornamelijk door groepen die de oorlog steunden en Italië erbij wilden betrekken.

Daardoor ontstond de term fascismo. Pas later werd die term geassocieerd met Mussolini en zijn beweging/partij. Weer later werd de betekenis opnieuw georiënteerd

en werd de term gebruikt voor alle ideologieën op het vlak Italiaans fascisme. Het algemene fascisme heeft verschillende verschijningsvormen, maar de bekendste twee zijn het fascistische Italië van Mussolini en nationaalsocialistisch Duitsland van Hitler. Hoewel het nationaal-socialisme van Hitler niet het originele fascisme inhoudt, wordt het toch allebei aangeduid onder de algemene term fascisme.

De kenmerken

Het doel van fascisme is het streven naar een revolutionair herstel van de natie na een periode van verval waaraan de natie net aan heeft kunnen ontsnappen. Het fascisme wenst een terugkeer van de natie tot de natuurlijke staat van welvaart en ordelijkheid. Het fascisme is niet socialistisch-communistisch of liberaal-kapitalistisch, maar het wil een 'derde weg' vormen tussen deze twee stromingen en het heeft een afkeer van democratie. Het fascisme streeft naar een totalitair, eenhoofdig en sympathiek leiderschap in de vorm van een politieke dictatuur. Fascisme is idealistisch en optimistisch over de toekomst. Het fascisme was niet van origine racistisch, zo was bijvoorbeeld de introductie van voorkomend antisemitische wetgeving in 1938 Joden zeer vertegenwoordigd onder het Italiaanse fascisme.

Staats Corporatisme

Het fascisme wenst een corporatistische opstelling van de maatschappij. Dus vervallen de tegenpolen; belangen van werknemers en werkgevers en in plaats daarvan wordt de arbeid georganiseerd in een verband per bedrijfstak, met als einddoel de belangen van werknemers en werkgevers op een rijtje te zetten als 1 lijn. De doelstelling van fascisme is heel het maatschappelijke en individuele leven afhankelijk te maken van de 'totalitaire staat' en uiteindelijk van de regie onder één man. Het individu van zichzelf is alleen belangrijk als onderdeel tot het algemene belang van de hele natie. Het hele concept van de 'totalitaire staat' wordt vooral op sociaal-economische gebieden gebruikt voor het onderhouden van onder andere privé bezitten, maar ook bij het invoeren van sociale zekerheid. Dat houdt in: verplicht werkgeversoverleg, verplicht overleg tussen de werkgevers en werknemers, en een sociaal-economische hiërarchische politiek die op de totale welvaart van alle inwoners is gericht: centrale staat corporatisme. De fabrikanten en bijbehorende klasse worden in het regeringssysteem hun eigendommen niet afgenomen, maar ze worden wel gedwongen te produceren naar de wil van de leiding. Het enige doel is de groei van de sociale en financiële welstand van de algemene bevolking.

Het fascisme vereert het gebruik van geweld, zolang het gericht is op de omverwerping van de huidige maatschappelijke orde. Het fascisme streeft naar de

complete controle over het maatschappelijke leven plus de sociale en culturele organisaties en alles wat daarbij hoort.

Geloof

Het fascisme vond dat het menselijk geluk in het dagelijkse leven op aarde te vinden was, in tegenstelling tot het Christendom in West-Europa. De Christenen vonden namelijk dat het hiernamaals het ultieme geluk bezat. Zo probeerde het fascisme in de plaats te komen van het Christendom. In die zin is het fascisme een goed voorbeeld van een ontkerkelijkte samenleving en kan het gezien worden als een alternatief voor het langzaamaan verzwakken van de kracht van de religie die de “alledaagse” mensen hebben. De zware strijd die de volgers van het fascisme voerden met degenen van het communisme, moet ook bekeken worden vanuit de competitie die allebei de stromingen hebben. Namelijk, beide wilden de arbeider aanspreken.

De maakbaarheid van de samenleving is de ideologische achtergrond van de fascistische ambities naar de nieuwe mens (homo fascistus, uomo nuovo) in een nieuwe utopische volgorde. Deze volgorde zou van toepassing zijn op de gehele bevolking van de natie. Een Uomo nuovo was geen liberale individualist die alleen zijn eigen belangen zocht. Hij was ook geen communist die de belangen van iedereen wilde verdedigen. Uomo Nuovo woonde en werkte voor het grootste deel van zijn eigen natie. Het Uomo Nuovo-concept is gebaseerd op de essentie van de fascistische mythe van wedergeboorte. Meer specifiek is er niet zozeer 'opwekking' in fascistische termen die de terugkeer zou betekenen van iets dat eerder is gebeurd - het is eerder 'opwekking'; komst van een nieuwe, andere en betere samenleving. De Nederlandse fascistische leider Marius Brinkgreve beschreef het als: “Wij willen een nieuwe wereld, een nieuwe levenshouding, een nieuwe samenleving, een nieuwen Staat, een nieuwe Maatschappij, een nieuw geestesleven. Maar wij willen dat op grond van onze geschiedenis; wij willen verder groeien, maar daarbij tegelijk onze wortels verder laten in den schoot der tijden.”

Ontstaansgeschiedenis

Het fascisme leek na de Eerste Wereldoorlog geheel onverwacht, maar dat was het niet; fascisme had een lange geschiedenis. Tijdens de Eerste Wereldoorlog veranderde de westerse wereld voor altijd. Oude rijken zoals Oostenrijk-Hongarije, Duitsland, Rusland en het Ottomaanse rijk verdwenen als sneeuw voor de zon, compleet nieuwe staten zoals Joegoslavië en Oostenrijk kwamen op het bord. Velen werden gewist en

hersteld als gevestigde staatsgrenzen, maar velen zagen een verandering in hun nationaliteit, met weinig of geen aandacht voor nationale en etnische gevoelens. Politieke stabiliteit is veranderd in onzekerheid, burgeroorlog en revolutie. Sommige landen hebben te maken gehad met hyperinflatie. Het wijdverbreide geloof in voortdurende materiële vooruitgang, dat het denken na de Franse revolutie en de industriële revolutie domineerde, is sinds 1890 geleidelijk verdwenen.

Maatschappelijke veranderingen

Sociale veranderingen zijn ook indrukwekkend geweest in de samenleving: onderwijs is beschikbaar gekomen voor meisjes en vrouwen hebben stemrecht verkregen na langdurige feministische activiteiten. Beide recente wijzigingen hadden er één blijvende invloed op de rolverdeling tussen mannen en vrouwen. Er is ook een verband met de ongebreidelde industrialisatie van de negentiende eeuw en de daarmee samenhangende destructieve impact op de eeuwenoude sociale infrastructuur. Menigeen ervoeren diepe ontevredenheid over het feit dat vanaf het einde van de 19e eeuw de samenleving waarin mensen leefden steeds meer leed onder secularisatie, anarchie en decadentie. Deze modernistische negatieve aspecten veroorzaakten weerstand. Veel fascisten beweerden dat deze veranderingen tot de ondergang van de samenleving leidden.

De stroom van veranderingen en het daarmee gepaard gaande gevoel van onzekerheid kan ook worden gezien in het licht van culturele ontwikkeling. In de 19e eeuw was er een geleidelijke neiging om oude culturele waarden te ruilen voor nieuwe. Zo kan de opkomst van het fascisme ook worden gezien als een reactie op het verlies van de traditionele cultuur en tegen de opkomst van een nieuwe cultuur.

Deelvraag 2: Hoe uitten het communisme en fascisme zich tijdens de Tweede Wereldoorlog in Nederland?

Communisme

De nazi's beschouwden het communistische 'bolsjewisme' (Russisch communisme) als onderdeel van 'joodse samenzweringen'. Om deze reden werden communisten beschouwd als een bedreiging voor de staat. Na de Duitse inval in Nederland zijn communistische partijen verboden. Vervolgens verzetten ze zich en vechten ze illegaal tegen de bezetting. Communistische partijen ondernemen militaire actie, saboteren en helpen mensen zich te verbergen. De grootste communistische verzetspartijen zijn de Communistische Partij van Nederland (CPN) en de Revolutionair-Socialistische

Arbeiderspartij. Pas nadat Duitsland tijdens Operatie Barbarossa na de invasie van de Sovjet-Unie het Ribben- en Pacific-pact had geschonden, begonnen ze communisten actief te vervolgen. Kort na de start van de Barbarossa-operatie arresteerden de Duitse bezettingsmacht in de nacht van 24 op 25 juni 1941 meer dan 400 prominente communisten. Onder de naam "CPN-Aktion" en nog eens 175 mensen in de daaropvolgende maanden.

Fascisme

Bij fascisme ging het net wat anders in de Tweede Wereldoorlog. In de periode van 1922 tot 1945 werden er allemaal Nederlandse fascistische clubs opgezet. Een van de meer dan zestig groepen en bewegingen die in het boek worden besproken, is de relatief onbekende Vereniging van Actualisten (VvA), die wordt beschouwd als de eerste Nederlandse fascistische politieke club. De drijvende kracht van de VvA waren Hugo Sinclair de Rochemont (1901–1942) en Arie van Iperen (1898–1973).

De Vereniging van Actualisten werd opgericht in 1922 en richtte zich aanvankelijk voornamelijk op het thema bezuinigingen, maar nadat Mussolini aan de macht kwam, lag de focus op het fascisme. Op 1 mei 1923 maakte de partij haar eerste publieke optreden tijdens een openbare bijeenkomst in Leiden. Daar gaven ze een manifest uit waarin ze vroegen om een sterke monarch, het vermijden van partijpolitiek en het aanmoedigen van particulier initiatief. Bij de verkiezing van de Tweede Kamer in juli 1925 ontving de Vereniging van Actualisten slechts 2.253 stemmen, of 0,07% van het electoraat. De club splitste zich vervolgens in twee facties, waarvan er één lid werd van het conservatieve Vaderlandsch Verbond en de andere in verval raakte. In november 1928 zag Sinclair de Rochemont zich gedwongen de Vereniging van Actuarissen te liquideren.

Deelvraag 3: Wat heeft een totalitaire staat te maken met communisme en fascisme?

Totalitaire staat betekenis en kenmerken

Totalitarisme is een politieke regeringsvorm die wordt gekenmerkt door de totale ondergeschiktheid van eenheden aan de staat. Ook het privéleven van individuen wordt bewaakt. Van iedereen wordt verwacht dat hij actief de ideologie, de theorie van de ideeën van de regering, promoot. Het uiteindelijke doel is om te werken aan een betere toekomst. Kenmerkend voor het totalitaire regime is dat de staat, vaak onder leiding van een dictator, het hele leven van de inwoners probeert over te nemen. De meest typische vormen van totalitaire systemen en staten zijn respectievelijk het

nationaal-socialisme en het communisme onder het bewind van Jozef Stalin in de Sovjet-Unie, Adolf Hitler in Duitsland, Mao Zedong in China en het moderne Noord-Korea onder Kim Jong-un. Er zijn zes criteria die een totalitaire samenleving definiëren en karakteriseren:

1. De overheid heeft alle communicatiemiddelen in de teugels: kranten, televisie, internet en andere media worden gecontroleerd en beheerst en propageren de ideologieën van de staat.
2. Er is maar één leider (een dictator), die de macht heeft over een eenpartijstaat.
3. Geweld en intimidatie door de geheime politiek (bijvoorbeeld de Gestapo, de NKVD of de Stasi).
4. Er is één staatsideologie die iedereen moet geloven en promoten. Hierbij wordt het individu ondergeschikt aan de groep.
5. De staat heeft een geweldsmonopolie.
6. Bij een totalitaire staat, zoals een land onder het communisme, heeft de staat volledige controle over de economie.

Totalitaire communistische staat

Communisme is een totalitaire ideologie. Het wil alle gebieden van het menselijk leven omarmen en beheersen. Het maakt een groot verschil voor het Westen, waar zo'n alomvattende ideologie niet bestaat. In communistische landen worden alle problemen opgelost, worden alle doelen gesteld, worden alle vragen beantwoord en worden alle gebeurtenissen uitgelegd op basis van het marxisme-leninisme. Kortom, de communistische samenleving is een totalitaire samenleving. Alles dient om de communistische leer te verspreiden. Alles dient om jong en oud te overtuigen van hun excellentie en een grotere betrokkenheid te stimuleren. Er is geen neutrale grond. Zelfs de kerken worden geacht mee te doen. De communistische partij lijkt de absolute waarheid. Ze wil het hele leven beheersen. Zij weet wat goed is voor mens en samenleving. Daarom zijn mensen die tegen het communisme zijn, ook tegen de welvaart van de samenleving en hebben daarom geen spreekrecht. Dus wordt een kritische benadering niet op prijs gesteld. De communistische partij heeft volgens zijn aanhangers altijd gelijk. Beheert het leven in alle organisaties en commissies. Het geeft een beklemmende indruk op West-Europeanen. Het is ook niet eenvoudig vast te stellen in hoeverre deze krachtige propagandamachine mensen echt raakt. We mogen niet automatisch aannemen dat de overgrote meerderheid van de burgers in communistische landen zich ernstig onderdrukt voelt en zich bij de eerste gelegenheid

voorbereidt op ondergrondse rebellie. Door de jaren heen is het regime min of meer als onvermijdelijk geaccepteerd.

Totalitaire fascistische staat

Het fascisme wordt gekenmerkt door het opleggen van dictatoriale macht, controle door de regering over industrie en handel en brute onderdrukking van de oppositie, vaak in handen van het leger of de geheime politie. Het fascisme werd voor het eerst waargenomen in Italië tijdens de Eerste Wereldoorlog en verspreidde zich later tijdens de Tweede Wereldoorlog naar Duitsland en andere Europese landen.

Historisch gezien was de basisfunctie van fascistische regimes om de natie klaar te houden voor oorlog. De fascisten zagen hoe snel massale militaire mobilisaties tijdens de Eerste Wereldoorlog de grenzen tussen de rollen van burgers en strijders vervaagden. Op basis van deze ervaringen proberen fascistische leiders een hondsollie nationalistische cultuur van 'militair burgerschap' te creëren waarin alle burgers klaar en bereid zijn om tijdens de oorlog een aantal militaire taken op zich te nemen, inclusief daadwerkelijke gevechten.

Bovendien zien fascistie democratie en het verkiezingsproces als een achterhaalde en onnodige belemmering voor het handhaven van een constante militaire voorbereiding en beschouwen ze een totalitaire staat met één partij als de sleutel om de natie voor te bereiden op oorlog en de economische en sociale problemen die daaruit voortvloeien.

Conclusie:

Veel mensen weten niet helemaal wat communisme en fascisme nou uiteindelijk als ideologische doelen hebben. Om het kort samen te vatten:

Communisme is een politieke extreem linkse stroming die als idealen hebben dat de staat alles in controle heeft en de bevolking deelt alles eerlijk met elkaar zodat iedereen gelijk is. In mijn mening is dit opzich wel een goed idee, maar het uitvoeren ervan moet goed gedaan worden, anders wordt het dus een dictatuur van de staat en een totalitaire machtsverhouding. Er zijn een heleboel kenmerken aan het communisme, veel meer dan ik had verwacht. Zoals dat er geen geld meer gehandeld

wordt, alleen maar goederen etc. Ook dat het wel een sterke leider heeft maar die wel met de leiding van de staat overlegt, niet alleen. Nog iets dat ik niet wist van het communisme is dat het volk geen “cultuur” meer mag hebben. Enige vorm van cultuur uiting dat anders was dan dat de staat wilde werd bestraft. Het komt er dus op neer dat de hele bevolking maar 1 identiteit heeft.

Bij fascisme ging dit juist heel anders. Hierbij is juist 1 leider die de hele maatschappij onderdrukt en leidt. Ook was er geen sprake van individuele gelijkheid, sterker nog, de groep ging boven het belang van het individu. Plus, het fascisme omarmt culturele expressie en doet niet aan racisme of discriminatie. Cultureel erfgoed stond bij fascisme dus hoog in het vaandel. In tegenstelling tot communisme is het fascisme extreem rechts.

Mijn korte antwoord op de Centrale Vraag:

“Wat zijn de ideologische verschillen tussen fascisme en communisme?”

Beide stromingen zijn een totalitaire ideologie waarin er 1 iemand/overheid is die alles bepaalt voor de samenleving en maatschappij. Wat ik uit de bronnen heb opgemaakt is dat fascisme meer gericht is op 1 leider en de rest doet wat hij wil. Een totalitaire machtsverhouding tussen leider en volk. Bij het communisme was het de staat die de leiding nam maar er wel voor zorgde dat de maatschappij voor ging, in plaats van hun eigen belang. Dat was het idee in ieder geval, want in het einde bleef de staat meer macht willen en werd het dus toch nog een onderdrukte samenleving.